

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальностей 241 Готельно-ресторанна справа та 242 Туризм
галузі знань 24 Сфера обслуговування

Кам'янець-Подільський
2024

Укладачі:

Веселовська Т.Є., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Олійник О.С., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Хоптяр А.Ю., кандидат історичних наук, старший викладач, кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Рецензенти:

Оксана БЯЛКОВСЬКА, доктор економічних наук, професор, проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності, ЗВО «Подільський державний університет».

Тетяна ФЕДОРОВА, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологій хлібопекарських і кондитерських виробів Кам'янець-Подільської філії національного університету харчових технологій

Ігор КАСІЯНИК, кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри географії та методики її викладання. Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Розглядаються методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи: принципи побудови, етапи виконання, оформлення результатів, порядок захисту та оцінювання.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освітньої спеціальностей 241 «Готельно-ресторанна справа» і 242 «Туризм» галузі знань 24 Сфера обслуговування.

Затверджено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Протокол № 14 від «14» листопада 2024 року.

Завідувач кафедри

Вероніка БУТОРІНА

Схвалено радою з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти природничо-економічного факультету.

Протокол № 11 від «19» листопада 2024 року.

Голова ради

Наталія КАЗАНІШЕНА

Затверджено на засіданні вченої ради природничо-економічного факультету
Протокол № 10 від «26 листопада 2024 року.

Голова вченої ради

Іван СЕМЕНЕЦЬ

Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 241 Готельно-ресторанна справа та 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування / Веселовська Т.Є., Олійник О.С., Хоптяр А.Ю. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2024. 46 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
1.1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи.....	5
1.2. Основні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи.....	12
1.3. Перевірка на рівень унікальності.....	13
1.4. Структура кваліфікаційної роботи.....	15
РОЗДІЛ 2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	17
2.1. Підготовчий етап у виконанні кваліфікаційної роботи.....	17
2.1.1. Визначення напрямку дослідження, затвердження теми та плану кваліфікаційної роботи.....	17
2.1.2. Основні права та обов'язки здобувача і наукового керівника при написанні кваліфікаційної роботи	18
2.2. Робота над змістом дослідження та його текстове оформлення.....	20
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	24
3.1. Загальні положення.....	24
3.2. Правила оформлення структурних частин кваліфікаційної роботи.....	24
РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	28
4.1. Відгук наукового керівника на кваліфікаційну роботу.....	28
4.2. Рецензія на кваліфікаційну роботу.....	29
4.3. Порядок захисту кваліфікаційної роботи.....	29
4.4. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	37
Додаток А. Зразок заяви про обрання теми кваліфікаційної роботи.....	38
Додаток Б. Завдання на кваліфікаційну роботу.....	39
Додаток В. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи.....	40
Додаток Д. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи.....	41
Додаток Е. Зразок оформлення списку використаних джерел.....	42

ВСТУП

Кваліфікаційна робота – завершальний етап навчання студентів у закладі вищої освіти. У процесі виконання кваліфікаційної роботи майбутній бакалавр формується як творчий працівник, що оволодів навичками самостійного розв’язання професійних задач, навички організації та здійснення наукових досліджень.

Мета кваліфікаційної роботи – зміцнити, систематизувати і поглибити знання здобувачів, навчити застосовувати одержані знання у вирішенні практичних питань, передбачати теоретичні та аналітичні узагальнення або розв’язання практичної задачі у сфері обслуговування.

Кваліфікаційна робота – це випускова робота здобувача, на підставі якої атестаційна комісія вирішує питання присвоєння йому кваліфікації бакалавра, тому в даній роботі здобувач повинен засвідчити професійну зрілість, відобразити рівень своїх знань із спеціальних і соціально-економічних дисциплін, уміння використовувати їх у подальшій практичній діяльності.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних та практичних знань здобувача зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових завдань, розвиток навичок самостійної наукової роботи, оволодіння методикою дослідження, пов’язаних з темою кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота покликана показати, як здобувач володіє методичним інструментарієм, наскільки він уміє аналізувати, узагальнювати і формулювати висновки із результатів дослідження, самостійно працювати з науковими джерелами. При оцінюванні кваліфікаційної роботи враховуються якість самої роботи, характер викладу основних її положень при публічному захисті, її оформлення.

До початку виконання кваліфікаційної роботи здобувач повинен ознайомитися з даними методичними вказівками і керуватися їх вимогами щодо написання кваліфікаційної роботи та оформлення її результатів.

Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт підготовлені з врахуванням положень Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Кодексу академічної доброчесності Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка.

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Бакалавр – це освітній рівень, що здобувається на першому ступені вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Підготовка бакалавра завершується атестаційним екзаменом і публічним захистом кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота – це індивідуальне завдання навчально-дослідницького, творчого чи проектного характеру, яке здобувач виконує на завершальному етапі навчання за освітнім ступенем «бакалавр», і є однією з форм виявлення рівня теоретичних знань, їх застосування в реалізації конкретних фахових завдань.

Метою кваліфікаційної роботи є застосування набутих в процесі навчання компетенцій, теоретичних і практичних навичок для самостійного розв'язання конкретної актуальної проблеми сфери обслуговування та практики на підставі критичного аналізу та узагальнення існуючого наукового матеріалу з обраної проблематики, проведення власних досліджень та формулювання на основі цього висновків та узагальнень і пропозицій з досліджуваної тематики.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є вивчення та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраного напряму дослідження; проведення всебічного аналізу досліджуваного питання із застосуванням сучасного наукового інструментарію, розробка альтернативних шляхів вирішення проблемних питань та аспектів, що виникають в ході написання роботи, підготовка за результатами написання кваліфікаційної роботи доповіді, що розкриває основний зміст роботи та пропозиції автора з подальшим їх публічним захистом перед Атестаційною комісією.

Для спеціальності 242 Туризм

Інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і

свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК 16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК 18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

СК 19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК 20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

СК 21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК 22. Розуміння принципів, процесів і технологій організації суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

СК 23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

СК 24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК 25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

СК 26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

СК 27. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

СК 28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних.

СК 29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

СК 30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Програмні результати навчання:

ПРН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН 03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН 04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН 05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН 06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПРН 07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПРН 08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПРН 09. Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПРН 10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-

управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПРН 11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН 12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг

ПРН 13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПРН 14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРН 15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПРН 16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН 17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН 18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН 19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН 20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН 22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Для спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 01 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 02 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права,

прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 03 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 04 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 05 Здатність працювати в команді.

ЗК 06 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 08 Навики здійснення безпечної діяльності.

ЗК 09 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 01 Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності.

СК 02 Здатність організувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність.

СК 03 Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.

СК 04 Здатність формувати та реалізовувати ефективні зовнішні та внутрішні комунікації на підприємствах сфери гостинності, навички взаємодії.

СК 05 Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

СК 06 Здатність проектувати технологічний процес виробництва продукції і послуг та сервісний процес реалізації основних і додаткових послуг у підприємствах (зкладах) готельно-ресторанного та рекреаційного господарства

СК 07 Здатність розробляти нові послуги (продукцію) з використанням інноваційних технологій виробництва та обслуговування споживачів
СК 08 Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організувати споживання готельних та ресторанних послуг для різних сегментів споживачів.

СК 08 Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організувати споживання готельних та ресторанних послуг для різних сегментів споживачів.

СК 10 Здатність працювати з технічною, економічною, технологічною та іншою документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом готельного та ресторанного бізнесу.

СК 11 Здатність виявляти, визначати й оцінювати ознаки, властивості і показники якості продукції та послуг, що впливають на рівень забезпечення

вимог споживачів у сфері гостинності.

СК 12 Здатність ініціювати концепцію розвитку бізнесу, формулювати бізнес-ідею розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

СК 13 Здатність здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

СК 14. Розуміння специфіки сфери гостинності, її регіонального аспекту та сталого розвитку туристичної інфраструктури, здатність організації готельно-ресторанної справи як складової розвитку туризму на Поділлі.

Програмні результати навчання:

ПРН 01.Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії готельної та ресторанної справи, організації обслуговування споживачів та діяльності суб'єктів ринку готельних та ресторанних послуг, а також суміжних наук.

ПРН 03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 04. Аналізувати сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності та рекреаційного господарства.

ПРН 05. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 06. Аналізувати, інтерпретувати і моделювати на основі існуючих наукових концепцій сервісні, виробничі та організаційні процеси готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 07. Організовувати процес обслуговування споживачів готельних та ресторанних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПРН 08. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами готельних та ресторанних послуг.

ПРН 09. Здійснювати підбір технологічного устаткування та обладнання, вирішувати питання раціонального використання просторових та матеріальних ресурсів.

ПРН 10. Розробляти нові послуги (продукцію), використовуючи сучасні технології виробництва та обслуговування споживачів.

ПРН 11. Застосовувати сучасні інформаційні технології для організації роботи закладів готельного та ресторанного господарства.

ПРН 12. Здійснювати ефективний контроль якості продуктів та послуг

закладів готельного і ресторанного господарства.

ПРН 13. Визначати та формувати організаційну структуру підрозділів, координувати їх діяльність, визначати їх завдання та штатний розклад, вимоги до кваліфікації персоналу.

ПРН 14. Організовувати роботу в закладах готельного і ресторанного господарства, відповідно до вимог охорони праці та протипожежної безпеки.

ПРН 15. Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності.

ПРН 17. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань при організації ефективних комунікацій зі споживачами та суб'єктами готельного та ресторанного бізнесу.

ПРН 18. Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу.

ПРН 19. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН 20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПРН 21. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 22. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 23. Організовувати діяльність закладів розміщення та харчування як складових розвитку туризму на Поділлі.

Під час написання та захисту кваліфікаційної роботи здобувач має продемонструвати:

- навички роботи з науковою та спеціальною літературою, вміння зіставляти й оцінювати отриману інформацію, проводити порівняльний аналіз;

- вміння виокремлювати проблемні питання і ставити завдання, розв'язання яких допоможе вирішити ці питання;

- вміння планувати й організовувати своє дослідження, навички використання сучасних методів для проведення дослідження й отримання

достовірних результатів;

- вміння обґрунтовувати власні висновки і рекомендації.

Кваліфікаційна робота як самостійне дослідження кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладено моделювання більш-менш відомих рішень. При її написанні засвідчується, що автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати проблеми сфери обслуговування України, знати загальні методи і прийоми їх вирішення. Внаслідок написання кваліфікаційної роботи здобувач повинен уміти:

- чітко формулювати наукову проблему та завдання кваліфікаційної роботи;
- правильно визначити об'єкт, предмет та мету роботи;
- розкрити стан дослідження поставленої тематики за матеріалами вітчизняних і зарубіжних публікацій;
- проводити науковий аналіз і узагальнення фактичного матеріалу, який використовується в процесі дослідження;
- логічно та послідовно викладати матеріал;
- доводити публічно та аргументувати отримані при написанні кваліфікаційної роботи висновки та результати дослідження.

Основними етапами підготовки та виконання кваліфікаційної роботи є вибір та затвердження теми; формування плану; складання та затвердження завдань; розробка методики та написання роботи; оформлення роботи; перевірка на академічний плагіат; рецензування роботи; захист кваліфікаційної роботи на засіданні атестаційної комісії.

1.2. Основні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота повинна бути актуальною, містити окремі елементи наукової новизни, виконуватися на рівні сучасних досягнень науки, вдало поєднувати елементи теоретичних досліджень та практичної складової, виконуватися в рамках наукових досліджень кафедри закладу освіти. Кваліфікаційної робота повинна мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- конкретність, відповідність назви роботи спеціальності та змісту досліджуваної проблеми;
- чітко визначений науковий апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, завдання роботи, методи дослідження тощо);
- містити науковий аналіз предмета дослідження;
- глибина й повнота аналізу наукової літератури з теми дослідження;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення різних аспектів професійної діяльності відповідно до предмета дослідження;

- можливість практичного застосування результатів роботи, її апробація;
- ґрунтовність та достовірність отриманих результатів;
- змістовність, грамотність, логічність викладу матеріалу, використання притаманного галузі поняттєвого апарату;
- елементи самостійності наукових пошуків студента, аргументація власної думки;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

Назва кваліфікаційної роботи повинна бути лаконічною, без скорочень, відповідати спеціальності та суті обраної для дослідження наукової проблеми (завдання).

Кваліфікаційна робота виконується на базі отриманих у процесі навчання і здобутих під час студентських наукових досліджень теоретичних знань, зібраного фактичного матеріалу з обраної теми.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний у межах кваліфікаційної роботи подати з обраної проблематики власну оцінку знань, зробити загальні й конкретні висновки, запропонувати свої рекомендації. У кваліфікаційній роботі стисло, логічно й аргументовано викладають зміст і результати дослідження, уникаючи загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Написання та захист кваліфікаційної роботи здійснюється державною мовою.

При написанні кваліфікаційної роботи здобувач повинен керуватися положеннями Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами) [5], Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка [6], Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [7], Методичними рекомендаціями з перевірки курсових, дипломних / кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій, авторефератів дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на рівень унікальності (нова редакція) [9].

1.3. Перевірка на рівень унікальності

Порядок розгляду фактів порушення академічної доброчесності здійснюється на основі та у відповідності до [6]. Кваліфікаційна робота здобувача має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил

наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний:

- з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні кваліфікаційної роботи;
- коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування;
- не допускати проявів академічної недоброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Усі кваліфікаційні роботи проходять обов'язкову перевірку на рівень унікальності на платформі MOODLE за допомогою онлайн-сервісу системи «Strike Plagiarism», яка здійснює порівняння отриманих текстів з наявними у базі текстами (Договір з ТОВ «ПЛАГІАТ» № 900 від 27.09.2024 р.). Процедура пошуку та встановлення рівня унікальності кваліфікаційних робіт визначена в Методичних рекомендаціях із перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проєктів), дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на рівень унікальності (нова редакція).

Рівень унікальності кваліфікаційної роботи здобувача першого бакалаврського рівня повинен становити не менше 50%. Результати перевірки на рівень унікальності оформлюють протоколом засідання кафедри, у якому зазначають рішення про допуск до захисту, відправлення матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності. Академічною недоброчесністю вважається – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Серед інших видів порушень академічної доброчесності, окрім академічного плагіату, є:

- самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі;
- фальсифікація - свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу.

Для уникнення академічної недоброчесності при написанні кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний посилатися на авторів та джерела, з яких запозичив матеріали чи окремі дані. У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело, кваліфікаційна робота рішенням кафедри знімається з розгляду. Перевірці на унікальність підлягає основна частина роботи (без списку використаних джерел та додатків) в електронному вигляді у представлених форматах: «doc», «docx», «rtf». Перевірку на унікальність забезпечує одноразово і безкоштовно ректорат університету. Науковий керівник та здобувач попередньо повинні бути ознайомлені з встановленими програмою показниками щодо оригінальності тексту. Відповідальність у випадку встановлення факту академічного плагіату або іншого виду порушення академічної доброчесності лежить на авторів роботи.

Перевірка на рівень унікальності повинна бути здійснена не пізніше, як за 30 календарних днів до захисту роботи, включаючи і строк перевірки. Результати перевірки на унікальність потрібно обговорити на засіданні випускової кафедри.

1.4. Структура кваліфікаційної роботи

Загальними вимогами до викладення матеріалу кваліфікаційної роботи є чіткість побудови, логічна послідовність, переконлива аргументація, точність у визначеннях, конкретність у викладенні результатів роботи та доведеність висновків. Вказані вимоги знаходять своє відображення у структурі кваліфікаційної роботи.

Структура кваліфікаційної роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних частин, що відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження та свідчить про рівень загальної методологічної підготовки кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота повинна містити: титульний аркуш (Додаток В), зміст – подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), а також вступу, висновків, списку використаних джерел, додатків (Додаток Ж).

Зміст має відображати суть теми, її складність та логіку дослідження. Назви розділів та підрозділів повинні бути стислими, зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її. Перелік умовних скорочень (за необхідності) – якщо в кваліфікаційній роботі вжито термінологію, а також використано маловідомі скорочення, то їх перелік може бути поданий в кваліфікаційній роботі у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом. Перелік

необхідно друкувати двома колонками, праворуч – їх детальне розшифрування. Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення повторюються менше двох разів, то вони до переліку не вносяться, а їх пояснення наводиться при першому їх згадуванні.

Структура кваліфікаційної роботи включає: вступ; основну частину (розділи кваліфікаційної роботи); висновки; список використаних джерел; додатки (за необхідності) – включають допоміжний матеріал (розрахунки; схеми; порівняльні таблиці, інструкції та методики тощо). Вибір структури кваліфікаційної роботи залежить від теми, мети та завдань, які в ній вирішуються. Чітко продумана структура дає змогу дотримуватися оптимального обсягу роботи, уникати повторень та занадто описового характеру викладення отриманих результатів. До кваліфікаційної роботи додаються відгук наукового керівника, рецензія фахівців з досліджуваної проблеми.

РОЗДІЛ 2

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Процес написання кваліфікаційної роботи включає три основні етапи:

1) підготовчий етап (вибір теми кваліфікаційної роботи, визначення об'єкта, предмета, мети і завдань наукового дослідження, визначення попередньої структури кваліфікаційної роботи, отримання завдання на кваліфікаційну роботу та складання календарного плану виконання кваліфікаційної роботи, пошук та підбір літератури по темі);

2) етап роботи над змістом дослідження та відповідного його текстуального оформлення (вивчення та аналіз літератури, уточнення структури кваліфікаційної роботи, вивчення матеріалів практики, статистичних даних, аналіз методологічного інструментарію дослідження, виклад основного тексту кваліфікаційної роботи);

3) заключний етап виконання кваліфікаційної роботи (написання вступу і висновків до кваліфікаційної роботи, оформлення списку використаних джерел, редагування тексту роботи, а також доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника.

2.1. Підготовчий етап у виконанні кваліфікаційної роботи

2.1.1. Визначення напрямку дослідження, затвердження теми та плану кваліфікаційної роботи

Підготовчий етап виконання кваліфікаційної роботи розпочинається з ознайомлення здобувачів із основними вимогами, що ставляться до виконання кваліфікаційної роботи, вибору напрямку дослідження та теми кваліфікаційної роботи, а також визначення меж дослідження. Тематику кваліфікаційних робіт визначає випускова кафедра, вона повинна відповідати завданням кафедри, на якій виконуються кваліфікаційні роботи і обговорюють та затверджують на засіданні ради з науково-методичної роботи і забезпечення якості вищої освіти та вченої ради природничо-економічного факультету.

Теми кваліфікаційних робіт щорічно коригується з урахуванням набутого кафедрами досвіду, побажань спеціалістів, які беруть участь у рецензуванні робіт.

Здобувачу надається право обрати тему кваліфікаційної роботи, визначену кафедрою або запропонувати власну тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. Завідувач кафедри подає в деканат факультету списки обраних здобувачами тем кваліфікаційних робіт. Вибравши тему кваліфікаційної роботи, здобувач подає заяву на ім'я завідувача кафедри, в якій вказує тему роботи і зазначає прізвище наукового керівника, його

науковий ступінь, вчене звання. Обрання теми кваліфікаційної роботи оформляється написанням заяви визначеного зразка (Додаток А). Тема кваліфікаційної роботи і науковий керівник закріплюються за здобувачем рішенням кафедри і, в подальшому, затверджується вченою радою факультету. Керівництво кваліфікаційними роботами здійснюють провідні викладачі кафедр, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук та успішно ведуть науково-дослідну роботу. Науковим керівником кваліфікаційної роботи, після видання наказу (розпорядження) про затвердження тем кваліфікаційних робіт на поточний навчальний рік, розробляється завдання кожному здобувачу на конкретну кваліфікаційну роботу за встановленим зразком (Додаток Б) з визначенням календарного плану виконання кваліфікаційної роботи.

Після попереднього вивчення літературних джерел з теми дослідження, здобувач самостійно визначає структуру кваліфікаційної роботи, яку обов'язково погоджує з науковим керівником.

2.1.2. Основні права та обов'язки студента і наукового керівника при написанні кваліфікаційної роботи

Виконання кваліфікаційної роботи повинно здійснюватися у тісній співпраці між науковим керівником та здобувачем-бакалавром відповідно до затвердженого плану виконання завдань кваліфікаційної роботи.

Основні обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

- 1) допомога здобувачу у виборі теми кваліфікаційної роботи;
- 2) погодження завдань на кваліфікаційної роботу, календарного плану її виконання, систематична перевірка виконання календарного плану здобувачем;
- 3) допомога здобувачу при розробленні плану (змісту) кваліфікаційної роботи;
- 4) надання систематичних консультацій з питань порядку, послідовності виконання кваліфікаційної роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;
- 5) надання допомоги здобувачу в доборі наукових джерел, практичних матеріалів, статистичних даних, які доцільно використовувати при виконанні кваліфікаційної роботи;
- 6) надання консультацій з питань виконання кваліфікаційної роботи та залучення консультантів щодо відповідних розділів кваліфікаційної роботи (при необхідності);
- 7) перевірка виконання здобувачем проміжних етапів підготовки кваліфікаційної роботи й надання допомоги в її науковому редагуванні;
- 8) систематичний контроль щодо якості виконання кваліфікаційної

роботи;

- 9) спрямування здобувача у питаннях апробації кваліфікаційної роботи;
- 10) підготовка висновку на засідання кафедри про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в Атестаційній комісії;
- 11) підготовка письмового відгуку на кваліфікаційну роботу.

Основні права наукового керівника:

- 1) вимагати від здобувача дотримання встановленого графіку виконання кваліфікаційної роботи;
- 2) висловлювати зауваження по кваліфікаційній роботі загалом або окремих її частинах та повернення кваліфікаційної роботи студенту на додаткове опрацювання;
- 3) вимагати виправлення помилок змістового чи граматичного характеру;
- 4) приймати рішення про невідповідність кваліфікаційної роботи встановленим вимогам з інформуванням про це здобувача та завідувача кафедри, на якій виконується робота.

Основні обов'язки студента при виконанні дипломної роботи:

- 1) обрати тему кваліфікаційної роботи в строки, які щорічно визначаються розпорядженням вченою радою факультету;
- 2) погодити завдання на кваліфікаційної роботу;
- 3) якісно і вчасно виконувати завдання наукового керівника кваліфікаційної роботи;
- 4) дотримуватися календарного плану виконання кваліфікаційної роботи;
- 5) самостійно або за допомогою наукового керівника формувати перелік питань і матеріалів практик, які належить зібрати і дослідити при виконанні кваліфікаційної роботи;
- 6) зібрати й систематизувати наукові джерела, які доцільно використати при виконанні кваліфікаційної роботи;
- 7) виконати кваліфікаційну роботу відповідно до календарного плану та даних методичних вказівок;
- 8) виконувати кваліфікаційну роботу із врахуванням зауважень наукового керівника, вчасно усувати недоліки, виявлені науковим керівником;
- 9) своєчасно подати кваліфікаційну роботу на кафедру;
- 10) захистити кваліфікаційну роботу перед Атестаційною комісією, продемонструвавши рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Основні права здобувача при виконанні кваліфікаційної роботи:

- 1) одержувати від наукового керівника консультації щодо загальних

вимог до виконання кваліфікаційної роботи, її змісту та оформлення, структури, плану, формулювання мети, завдань, висновків та положень наукової новизни;

2) звертатися до наукового керівника із поточними питаннями, які виникають при виконанні кваліфікаційної роботи;

3) бути проінформованим про недоліки кваліфікаційної роботи, а також терміни їх усунення;

4) за згодою наукового керівника брати участь у наукових конференціях за результатами дослідження та публікувати їх у наукових виданнях.

2.2. Робота над змістом дослідження та його текстове оформлення

Кваліфікаційна робота відзначається певною структурою – чітко регламентованою послідовністю розташування її основних частин та відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження. Структура кваліфікаційної роботи свідчить про рівень її загальної методологічної підготовки, а структурні елементи роботи мають бути пов'язані системними логічними зв'язками. Кваліфікаційна робота складається з таких структурних частин: вступ, основна частина, висновки. На початку роботи подають її зміст, що містить найменування та початкові сторінки усіх розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів та інших елементів кваліфікаційної роботи.

Вступ. У вступі автор кваліфікаційної роботи розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі), її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення наукового дослідження. У вступі подається загальна характеристика кваліфікаційної роботи в такій послідовності:

- актуальність теми кваліфікаційної роботи;
- мета і завдання дослідження;
- методи дослідження;
- наукова новизна отриманих результатів;
- практичне значення отриманих результатів;
- публікації (за наявності).

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вирішеннями проблеми автор обґрунтовує актуальність та доцільність роботи для розвитку сфери гостинності. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним, містити об'єктивну оцінку сучасного стану об'єкта дослідження, а саме: стан наукової розробленості обраної проблеми і нормативно-правового забезпечення та акцентування уваги на існуючі проблеми, прогалини об'єкта дослідження, що зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. У кваліфікаційній роботі автор формулює мету роботи та завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Мета повинна бути сформульована таким чином, щоб указувати на об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію та обране для дослідження.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора, оскільки предмет дослідження визначає тему (назву) кваліфікаційної роботи.

Від чіткості поставлених завдань багато в чому залежать структура кваліфікаційної роботи, логіка, системність, можливість досягнення мети дослідження та формулювання обґрунтованих висновків. Тому слід дотримуватися логічної послідовності дієслів при формулюванні завдань. Орієнтовно, їх можна згрупувати так: розглянути; дослідити; дати характеристику; провести; здійснити; розкрити; проаналізувати; оцінити; виявити; визначити, систематизувати; класифікувати; узагальнити; обґрунтувати; довести; запропонувати; внести пропозиції; рекомендувати тощо.

Методи дослідження. Вибір методів дослідження повинен забезпечити достовірність отриманих результатів і висновків. Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Подають перелік методів дослідження, використаних для розв'язання поставлених у роботі завдань. Перераховують їх коротко та конкретно, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Обґрунтовують вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів і висновків.

Наукова новизна одержаних результатів характеризує особистий внесок автора у вирішенні досліджуваної проблеми. Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно сприйматися легко і однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що ускладнюють його сутність, деталей та уточнень). Не рекомендується вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в роботі зроблено, а сутності та новизни положення із написаного виявити неможливо. Наукова значущість одержаних результатів по темі кваліфікаційної роботи визначається тим, наскільки вони розвивають наукові уявлення про відповідне явище або процес, розкривають суть та механізми їх протікання, в якій мірі сприяють розвитку науки і практики та служать підґрунтям для подальших досліджень з

обраної тематики. Складність розкриття наукової новизни по темі кваліфікаційної роботи полягає в тому, що необхідно використовувати оціночні слова і характеристики, які свідчать про власний пріоритет здобувача і одночасно показують критичне відношення до наукових робіт інших науковців. Досить часто висвітлення наукової новизни підміняється повтором або перерахуванням раніше викладених результатів. В контексті логіки оформлення наукового тексту кваліфікаційної роботи варто використовувати стилістичні прийоми, котрі підкреслювали наукову новизну. З цією метою можна використовувати наступні словосполучення: «На відміну від...у цій кваліфікаційній роботі...», «Автор вбачає наукову новизну одержаних результатів в тому, що...», «На думку автора, новими є...», «До нових результатів можна віднести...», «Вперше здійснено комплексне...», «Науково узагальнено і систематизовано...», «Розроблено модель (методику)...», «Досліджено специфічні зв'язки...», тощо.

Практичне значення одержаних результатів.

У кваліфікаційній роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про науково-практичне використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх впровадження. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або обсягу використання.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Публікації. Здобувач вищої освіти може вказати, на яких наукових заходах (конференціях, семінарах, «круглих столах») оприлюднені результати досліджень, одержані в результаті виконання кваліфікаційної роботи (статус, повна назва наукового заходу, місто та дата проведення наукової конференції, тема доповіді). За наявності публікацій зазначається назва публікації та її вихідні дані.

Основна частина (розділи кваліфікаційної роботи).

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. В основних розділах кваліфікаційної роботи автор подає огляд літератури за темою та обґрунтовує вибір напряму досліджень, викладає загальну методику проведення дослідження, наводить методи вирішення задач та їх порівняльні характеристики, описує хід дослідження, з вичерпною повнотою викладає результати власних досліджень, якщо вони одержані, та в чому полягає їх новизна. Автор повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, оцінку достовірності одержаних результатів та порівняти одержані результати з аналогічними результатами вітчизняних та зарубіжних дослідників, обґрунтувати необхідність додаткових досліджень. В кінці кожного розділу формулюють стислі висновки до нього. При написанні кваліфікаційної роботи здобувачу рекомендується використання наукових праць професорсько-викладацького

складу кафедри, факультету.

Висновки. У висновках викладають здобуті у кваліфікаційної роботі найважливіші наукові та практичні результати, одержані в ході проведення наукового дослідження, які повинні містити формулювання вирішеної наукової проблеми (завдання) та її значення для практичної діяльності. Далі формулюють висновки та рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів. У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх подальшого використання. У висновках мають бути сформульовані стислі відповіді на поставлені у кваліфікаційній роботі завдання.

Список використаних джерел додається до кваліфікаційної роботи одним із наступних способів (Додаток Е):

- список використаної джерельної бази може розміщуватися у порядку посилання на них у тексті;
- наводяться у списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Додатки використовуються для повноти сприйняття викладеного в роботі матеріалу, наприклад, таблиці допоміжних цифрових даних, статистичних даних, інструкції та методики, порівняльні таблиці, таблиці змін чи доповнень до проекту, допоміжні ілюстрації тощо.

РОЗДІЛ 3

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні положення

Назва кваліфікаційної роботи та її структурних частин повинна бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті вирішуваної наукової проблеми, вказувати на мету дослідження і його завершеність. У назві не бажано використовувати ускладнену, узагальнюючу чи псевдонаукову термінологію. Треба уникати назв, що починаються зі слів «Дослідження питання...», «Дослідження деяких шляхів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» тощо, в яких не відбито достатньою мірою суть проблеми.

При написанні роботи здобувач повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

В роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Кваліфікаційну роботу подають до захисту у вигляді підготовленого рукопису в твердому переплетенні з відгуком наукового керівника та рецензією.

3.2. Правила оформлення структурних частин кваліфікаційної роботи

Оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2017 р. № 40, Державного стандарту України «Документація. Звіти у сфері науки і техніки» (ДСТУ 3008:2015) [8], інших нормативних документів.

Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою сучасних технологій на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297мм) до тридцяти рядків на сторінці з використанням шрифтів текстового редактора Word Times New Roman, розмір 14 з міжрядковим інтервалом 1,5. Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий - 25 мм, правий - 15 мм, верхній - не менше 20 мм, нижній - не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту однаковою. Обсяг основного тексту роботи повинен становити орієнтовно 45-55 сторінок. До основного обсягу кваліфікаційної роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених структурних одиниць підлягають суцільній нумерації. Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично по центру рядка (без крапки). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої літери) напівжирним шрифтом з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка підрозділу) та текстом має дорівнювати одному порожньому рядку в основному тексті. Кожний розділ кваліфікаційної роботи слід починати з нової сторінки.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті аркуша без крапки в кінці. Такі структурні частини кваліфікаційної роботи як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова, після номера крапку не ставлять, потім друкують заголовок розділу з нового рядка великими літерами. Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують посторінково звичайним чином. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, (наприклад, 2.3.). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, (наприклад, 1.3.2.). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти. Ілюстрації, таблиці, схеми, креслення або графіки, розміри яких А4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними

правилами. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують аналогічно як таблиці (див. вище). Примітки до тексту, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова ставлять двокрапку, наприклад: Примітки: 1. ... 2. ... Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова ставлять крапку. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела. При написанні роботи здобувач зобов'язаний робити посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена кваліфікаційної робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання. Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок з джерела, на яке є посилання в кваліфікаційній роботі. Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, у разі посилання на декілька джерел наступним чином [2, с. 34; 8, с. 56-67]. Тобто, перше число у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номер сторінки. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. При використанні статистичних даних слід вказати джерело їх отримання, а також за який період ці дані чи станом на яку дату. Вимоги:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, на кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;
- якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;
- якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження: який пояснює виділення, ставиться крапка, потім тире і вказуються ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами застережень є: (курсив наш - В. В.), (підкреслено мною - В. В.); е) цитування здійснюється українською мовою. При згадуванні в тексті прізвищ учених, ініціали ставляться перед прізвищем. У тексті прізвища й ініціали пишуться українською мовою, а у списку використаних джерел мовою оригіналу.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел, свідчить про ступінь фундаментальності проведеного наукового дослідження. Бібліографічний опис списку використаних джерел формується одним із таких способів за вибором автора: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку та оформлюється згідно Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Додаток Е).

Додатки. Додатки оформляються як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Якщо додатки оформляються на наступних сторінках кваліфікаційної роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А. Текст кожного додатка за необхідністю може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1. – перший підрозділ третього розділу додатка В.

РОЗДІЛ 4

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота разом з письмовим відгуком наукового керівника подається на кафедру та реєструється у строк, який визначений в календарному плані підготовки роботи. На підставі поданого письмового відгуку наукового керівника, на засіданні кафедри вирішується питання про допуск кваліфікаційної роботи до захисту перед членами Атестаційної комісії. Для рецензування кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри призначається рецензент, який готує письмово рецензію (рецензентами виступають викладачі факультету з науковим ступенем). Кваліфікаційна робота подається на кафедру в одному паперовому примірнику, який після захисту передається у бібліотеку навчального закладу. Одночасно з паперовим варіантом роботи має бути подана її ідентична електронна версія на електронному носії. З метою дотримання засад етики та академічної доброчесності, відповідно до Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка кваліфікаційні роботи перевіряються на оцінку рівня унікальності.

4.1. Відгук наукового керівника на кваліфікаційну роботу

Завершену кваліфікаційну роботу здобувач подає науковому керівнику для перевірки та підготовки письмового відгуку щодо можливості допуску положень кваліфікаційної роботи до публічного захисту. Відгук наукового керівника повинен містити наступне:

- актуальність теми кваліфікаційної роботи;
- ступінь самостійності та оволодіння методами дослідження у виконанні кваліфікаційної роботи;
- наукову новизну, правильність та обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній роботі;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу;
- практичну цінність отриманих результатів та їх значимість для науки і практики;
- висновок про відповідність кваліфікаційної роботи вимогам, що пред'являються до такого виду робіт та допуск роботи до захисту.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи може висловити зауваження і вказати на недоліки кваліфікаційної роботи. Підпис наукового керівника та прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання. Якщо здобувач

порушив встановлені календарним планом строки подання кваліфікаційної роботи, не погоджував з науковим керівником плану кваліфікаційної роботи, не інформував наукового керівника про хід написання кваліфікаційної роботи та за наявності інших суттєвих порушень, науковий керівник вносить пропозицію про недопущення здобувача до захисту кваліфікаційної роботи, оформляючи це складанням відповідної доповідної записки на ім'я голови Атестаційної комісії за погодженням із завідувачем кафедри. В разі подання науковим керівником негативного відгуку, здобувач допускається до захисту кваліфікаційної роботи.

4.2. Рецензія на кваліфікаційну роботу

Рецензія на кваліфікаційну роботу є необхідним елементом творчих дебатів на захисті кваліфікаційної роботи, гарантією точного і неухильного виконання встановлених вимог до кваліфікаційної роботи. Від ретельності роботи рецензента, аргументованості й повноти його висновків, залежить оцінка кваліфікаційної роботи на засіданнях атестаційної комісії. Критичний підхід до дослідження – це головний критерій високого професіоналізму рецензента та необхідна умова належної конструктивної дискусії під час захисту кваліфікаційної роботи. Рецензія на кваліфікаційну роботу подається на кафедру до захисту кваліфікаційної роботи викладачем кафедри, на якій виконувалася робота, та який володіє науковим ступенем кандидата/доктора наук. Рецензент на підставі вивчення кваліфікаційної роботи, висвітлює в поданій рецензії такі обов'язкові питання:

- актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи;
- ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній роботі, їх достовірність;
- практична цінність кваліфікаційної роботи;
- стиль викладу та оформлення роботи;
- зауваження щодо змісту кваліфікаційної роботи (обов'язково);
- висновок щодо відповідності кваліфікаційної роботи встановленим вимогам, а також про її допуск до захисту.

За відсутності рецензії кваліфікаційної робота до захисту не допускається.

4.3. Порядок захисту дипломної роботи

До початку роботи Атестаційної комісії секретар ЕК формує наступні матеріали до захисту кваліфікаційної роботи:

- виконана кваліфікаційна робота;
- письмовий відгук наукового керівника;
- письмову рецензію.

Крім того, можуть бути подані інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність виконаної роботи: друквані статті, тези, доповіді за темою роботи, документи, які підтверджують практичне застосування роботи тощо. Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні АК за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії чи його заступника. Члени Атестаційної комісії ознайомлюються зі змістом роботи заздалегідь. Здобувачам доцільно запросити на захист своїх наукових керівників та рецензентів з метою їх виступу за наслідками виконання кваліфікаційної роботи. Тривалість захисту кваліфікаційної роботи встановлюється в межах 15-ти хвилин. Структура захисту кваліфікаційної роботи:

- доповідь здобувача про зміст та основні положення роботи;
- відповіді на запитання, адресовані автору кваліфікаційної роботи, від членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- виступ наукового керівника або оголошення його відгуку;
- виступ рецензента або оголошення його рецензії;
- відповіді студента на зауваження, висловлені у рецензії на кваліфікаційну роботу;
- заключне слово здобувача;
- рішення ЕК щодо оцінки роботи.

Доповідь необхідно підготувати заздалегідь. Вона не повинна перевищувати за часом 7-10 хвилин і не може бути подана у формі читання чи переказу її тексту. Здобувач коротко обґрунтовує актуальність теми дослідження, розкриває мету, задачі, об'єкт, предмет дослідження, показує, що вдалося встановити, виявити, довести і якими методами це досягнуто. У виступі слід також показати елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях, з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження. Особливу увагу необхідно приділити результатам, отриманим особисто автором (що саме запропоновано, одержано, удосконалено, рекомендовано та ін.), обґрунтуванню їх достовірності, значущості для теорії та практики. У прикінцевій частині доповіді викладаються основні результати та висновки роботи, їх реалізація, можливі шляхи подальшого використання. При цьому здобувач повинен врахувати, що його роботу члени Атестаційної комісії вивчали заздалегідь, а зацікавлені особи мали змогу ознайомитися з її змістом на кафедрі. З огляду на це, будувати свій виступ здобувачеві слід, зосередивши увагу, на нових теоретичних і прикладних положеннях, розроблених особисто автором. Також варто робити посилання на текст своєї роботи. Важливо, щоб мовлення здобувача було чітке, граматично правильне, впевнене, що робить його виступ зрозумілим і переконливим. Не варто

готувати доповідь у спрощеній формі. Автор повинен зробити доповідь науковою, добре аргументованою, а отже, зрозумілою широкій аудиторії спеціалістів. Під час захисту кваліфікаційної роботи здобувач зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження, зазначені у відгуку та рецензії, а також у виступах на захисті. Здобувачеві доцільно підготувати письмові відповіді на зауваження, які викладені у відгуку наукового керівника та в рецензії. Саме письмова форма дає змогу під час захисту дати відповіді правильно й спокійно. Якщо можливі посилання на текст кваліфікаційної роботи, то їх обов'язково слід використати, оскільки, це надає їм найбільшої переконливості й водночас дозволяє акцентувати увагу на достовірності результатів дослідження. Відповідати на запитання членів Атестаційної комісії та присутніх на захисті слід тільки по суті. Здобувачеві треба виявляти скромність в оцінці своїх наукових результатів і тактовність стосовно тих, хто ставить запитання. Перед тим як відповідати на запитання, необхідно уважно його вислухати до кінця і за можливості записати, а також не забути висловити вдячність за поставлені запитання. Бажано не вислуховувати всі запитання, а відповідати відразу на кожне зокрема, передбачаючи, що чітка, логічна й аргументована відповідь на попереднє запитання може виключити наступне. У заключному слові здобувач висловлює свої висновки щодо результатів обговорення його роботи. Доцільно виразити вдячність науковому керівнику за допомогу у написанні кваліфікаційної роботи, позитивний відгук, рецензенту за об'єктивну оцінку основних положень виконаної роботи, а також висловити подяку членам Атестаційної комісії, присутнім на захисті, за увагу, цікаві та обґрунтовані запитання та участь в обговоренні. Засідання Атестаційної комісії, на якому відбувається захист кваліфікаційної роботи, оформляється протоколом. Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», які оголошуються в той самий день (відразу після оформлення протоколів засідання Атестаційної комісії, підписаних головою, членами та секретарем Атестаційної комісії, які брали участь у засіданні). Здобувачі, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили дипломну роботу на «відмінно», мають наукові публікації, є переможцями Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт, можуть бути рекомендовані членами Атестаційної комісії до вступу в магістратуру. Рішення Атестаційної комісії про оцінку знань, виявлених при захисті кваліфікаційної роботи, приймається Атестаційної комісії на засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів Атестаційної комісії, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів, голос голови Атестаційної комісії є вирішальним. Якщо захист кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, члени Атестаційної комісії приймають рішення про те, що

здобувач є неатестованим, про що відзначається у протоколі Атестаційної комісії. Здобувач, який отримав незадовільну оцінку при захисті кваліфікаційної роботи, відраховується з вищого навчального закладу, про що йому видається академічна довідка. У випадку неявки студента на засідання Атестаційної комісії для захисту кваліфікаційної роботи, в протоколі Атестаційної комісії відзначається, що здобувач є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання АК. Здобувачі, які у встановлений строк не захистили кваліфікаційну роботу, мають право на повторний її захист в наступний строк роботи Атестаційної комісії протягом 3-х років після закінчення ЗВО на засадах, визначених Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка. Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, Атестаційної комісії встановлює, чи може здобувач подати на повторний захист ту саму кваліфікаційну роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою. Усі засідання Атестаційної комісії протоколюються, вносяться оцінки, одержані при захисті кваліфікаційної роботи, особливі думки і зауваження членів комісії, вказуються кваліфікація та державний документ (з відзнакою чи без відзнаки), що видається випускнику. Протокол підписують голова та члени Атестаційної комісії, які брали участь у засіданні. Після закінчення роботи Атестаційної комісії голова комісії складає звіт, у якому дається аналіз рівня підготовки випускників зі спеціальності, якість виконання кваліфікаційних робіт, відповідність тематики та змісту робіт сучасним вимогам, характеристика знань студентів, виявлених під час захисту, недоліки у підготовці з окремих дисциплін (питань), висловлюються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу. Загальні підсумки роботи Екзаменаційної комісії обговорюються на засіданні Вченої ради факультету.

4.4. Критерії оцінювання роботи

Атестаційна комісія при визначенні підсумкової оцінки кваліфікаційної роботи враховує змістовні аспекти роботи та якість захисту роботи. При оцінюванні роботи беруться до уваги:

- вміння автора стисло, послідовно й чітко викласти сутність та результати дослідження;
- обґрунтованість методів кваліфікаційної роботи, логічність поставлених завдань і шляхи їх вирішення;
- відповідність розробки, аналізу, рішення проблеми кваліфікаційному рівню бакалавра;
- змістовність і цілісність структури кваліфікаційної роботи;
- інформативність заголовків і підрозділів щодо їхнього змісту, а також їх зв'язок з іншим текстом, логічний зв'язок між проблемою і розподілом

кваліфікаційної роботи на розділи та підрозділи;

- оригінальність, правильна визначеність об'єкта і предмета дослідження;
- вміння знаходити і опрацьовувати наукову інформацію;
- використання сучасних методів обробки й аналізу інформації;
- надійність методів дослідження та достатність глибини дослідження;
- ґрунтовність отриманих теоретичних висновків, чіткість висновків і рекомендацій;
- практична цінність результатів дослідження й можливість їх практичного впровадження;
- соціально-економічний ефект від впровадження результатів дослідження;
- наявність всіх необхідних структурних елементів в роботі та їх логічна послідовність;
- відповідність кваліфікаційної роботи встановленим вимогам;
- загальне оформлення кваліфікаційної роботи;
- здатність автора аргументовано захищати свої пропозиції, думки та погляди;
- загальний рівень підготовки автора та володіння культурою презентації.

Результати захисту дипломних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»); Положення про оцінювання знань студентів у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Орієнтовні критерії оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти подано в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою	Критерії оцінювання
90 -100	А (відмінно)	відмінно	Повне виконання всіх вимог щодо написання і оформлення роботи; стислість і логічність промови студента, в якій відображені основні положення роботи; повні та вичерпні відповіді студента на запитання і зауваження, демонстрування високого рівня теоретичної, наукової та практичної підготовки.
82 – 89	В (дуже добре)	добре	Наявність несуттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі та

			відповідях студента, що не впливають на зміст роботи.
75 – 81	C (добре)		Студент допустив помилки як у дипломній роботі, так і в підготовленій доповіді, однак їх рівень суттєво не впливає та не спотворює представлені положення на захисті; в стилістиці викладу є окремі помилки, що не є принциповим.
67 – 74	D (задовільно)	задовільно	Суттєві недоліки в теоретичній і практичній частинах роботи, відсутність прикладів і достатньої аргументованості у відповідях автора. Автор роботи виявив невпевненість під час дискусії, відповідей на питання
60 – 66	E (достатньо)		Дипломна робота (проект) за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення, переважно є компіляцією
35 – 59	FX (незадовільно можливістю повторного захисту)	незадовільно	Дипломна робота (проект) за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення і вимагає доопрацювання, а її автор не володіє фактичним матеріалом і має низький рівень теоретичної підготовки. Під час захисту студент поводить себе невпевнено, матеріалами власної роботи володіє слабо, на поставлені питання відповідає не в повному обсязі, допускає суттєві помилки
34 і менше	F (незадовільно) з обов'язковим проведенням додаткової теоретичної підготовки та написання дипломної роботи(проект)		Представлені матеріали на захист не відповідають вимогам до написання і захисту дипломних робіт (проектів). Студент не в змозі захистити власну дипломну роботу. Дипломна робота (проект) є плагіатом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-Turizm-bakalavr>. 21.01.22.pdf.
2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанне справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2020/03/241-Hotel-restor.sprava-bakalavr-VO.18.01.pdf>
3. Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування. Кваліфікація: Бакалавр з туризму. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. URL: <https://kafturyzmu.kpnu.edu.ua/opp/>.
4. Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 241 Готельно-ресторанна справа галузі знань 24 Сфера обслуговування. Кваліфікація: Бакалавр з готельно-ресторанної справи. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. URL: <https://kafturyzmu.kpnu.edu.ua/opp/>.
5. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (протокол вченої ради №6 від 27 червня 2024 р.). URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
6. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. (Нова редакція) № 79-ОД від 03.07.2024. URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSIMUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?resourcekey=0-WAE6ceQZqhHelYoJoPZ3Kg
7. Кодекс академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. (Нова редакція) № 22-ОД від 05.03.2024. URL: <https://drive.google.com/file/d/1LIOReajanExMEnG2DvgdaFNACYWU00UL/view>
8. ДСТУ 3008:2015 — «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» Чинний від: 2017-07-

01. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001217-96>

9. Методичні рекомендації з перевірки курсових, дипломних / кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій, авторефератів дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка нарівень унікальності. (Нова редакція). 2023. URL: <https://sportkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/metodychni-rekomendatsii-z-perevirky-kursovykh-dyplomnykh.pdf>

ДОДАТКИ

Зразок заяви про обрання теми кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри _____
(назва кафедри)

_____ (посада, прізвище та ініціали завідувача кафедри)
здобувача групи Т1-В__ (GRS1-В__)

_____ (прізвище та ініціали)

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему дипломної роботи

« _____ »

_____ та
призначити науковим керівником _____ (науковий
ступінь, вчене звання, посада, прізвище та ініціали наукового керівника).

Дата

Підпис

Зразок оформлення завдання кваліфікаційної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

Факультет Природничо-економічний факультет
Кафедра Кафедра туризму та готельно-ресторанної
Спеціальність 242 Туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри туризму та
готельно-ресторанної справи

« _____ » _____ 202 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____

затверджений рішення кафедри від “__” _____ 202 року № _____

2. Термін подання роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу _____

6. Дата видачі завдання _____

Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему:

Виконав:

(прізвище, ім'я і по-батькові)

Здобувач вищої освіти _____ форми навчання
спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

Науковий керівник: _____

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № від «__» 20__ р.

Кам'янець-Подільський 202__ р.

*Зразок оформлення змісту дипломної роботи***ЗМІСТ**

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	5
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 (Назва)	8
1.1. (Назва).....	
1.2. (Назва).....	
1.3. (Назва).....	
РОЗДІЛ 2 (Назва).....	
2.1. (Назва).....	
2.2. (Назва).....	
2.2.1. (Назва).....	
2.2.2. (Назва).....	
РОЗДІЛ 3 (Назва).....	
3.1 (Назва).....	
3.2 (Назва).....	
3.2.1 (Назва).....	
3.2.2 (Назва).....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ.....	

Приклади бібліографічних описів для списку використаних джерел

ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні вимоги та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посіб. / Харків. нац. унт міськ. госп-ва. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с. 2. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 82 с. 3. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 240 с. 4. Гурська Л. І. Релігієзнавство: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2016. 172 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретикометодичні засади: монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 120 с. 3. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с. 4. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг: конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с. 5. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг: навч. посіб. Вид. 3-тє., переробл. та допов. Херсон, 2017. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2017. 412 с. 2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А.С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків: ХНПУ, 2017. 348 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чеқан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика: конспект лекцій / Ткачук Т.С. та ін. Київ, 2015. 82 с.
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Операційний менеджмент : підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ: ЦУЛ, 2011. 267 с. 2. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2017. 264 с. 3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін.; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с. 2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.

Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. 30 років історичному факультету: історія та сьогодення (1986-2016): ювіл. вип. / під заг. ред. В. В. Черепані. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 340 с. 2. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапко. Київ: ЦУЛ, 2018. 320 с. 3. Міжнародні відносини: монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ: ЦУЛ, 2016. 162 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса: ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Тарнавського. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с. 6. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачево, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачево: МДУ, 2018. 226 с. 7. Освіта в Україні: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с. 8. Товарознавство / упоряд. В. Олексик. Київ, 2014. 804 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. 812 с. 2. Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2: Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с. 3. Кучеренко Н. П. Казначейська справа: в 6 т. Київ: Право, 2016. Т. 3: Контроль у системі Державного казначейства. 432 с. 4. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І. Перхоменко. Київ: Наукова думка, 2012. 200 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с. 2. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с.

Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с. 2. Конституція України: станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с. 3. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145- . Голос України. 2016. 27 верес. (о 178-179). С. 10–22. 4. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393- . Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536. 5. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. о 1556- . Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2018). 6. Питання соціального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. Офіційний вісник України. 2018. № 5. С. 430–443. 7. Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. Урядовий кур'єр. 2018. 23 лют. (№ 35). С. 10. 8. Про затвердження Вимог до оформлення кандидатської дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2018 р. № 50. Офіційний вісник України. 2018. № 25. С. 139–141. 9. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги : затв. наказом М-ва. праці та соц. політики від 19.09.2006 р. № 156. Баланс-бюджет. 2006. 19 верес. (№ 18). С. 15–16.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зернозбиральний комбайн: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. №13. 4 с. 2. Спосіб лікування гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Марченко М. І., Кополович А. Д., Яким Б. М. Про точність визначення радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, 1 с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. Чинний від 2010-02-18 . Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ SO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (SO 6107-1:1996, Т). Чинний від 2005-04-01. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (SO 4:1984, ; SO 832:1994,). На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22 . Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).

Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Закарпатської області: кат.-довід. / авт.упоряд.: М.Петрик та ін.; Упр. культури Закарпат. облдержадмін., Закарпат. іст. музей. Ужгород, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з злочинністю: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 3 / уклад.: О. В. Куріпта, відп. за вип. Н. М. Щур; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 60 с. 2. Іван Марченко : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Петрик. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія; ч. 9).
Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті) розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, курсивом).	
Частина видання: книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петренко М. А. Міжнародне право та роль Конституційного Суду України// Максим Петренко: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 60- річчя проф. М. А. Петренко / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Якса А. П. Економічна політика держави. Двадцять п'ять років з економічним правом : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212. 3. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. Педагогіка : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лалак Н. В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання // Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : збірник тез повідомлень. Київ, 2012. С.202–203. 2. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей I Міжнародної науково- практичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335. 3. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Частина довідкового видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683. 2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Основи педагогіки освіти : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Попович Н.І. Початкова освіта // Педагогічна енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.

Частина видання: продовжуваного видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формування // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонки. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2015. о 3. С. 153–159. 3. Хорошилова С. А., Малафік Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212– 218.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина // Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 3. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2017. ol. 18, № 2. P. 109-118.
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна очима дітей: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryd=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Хміль А. А. Функції державної служби за законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя. 4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науково- педагогічної системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI:https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

* Примітка. За зразок оформлення списку джерел для кваліфікаційної роботи використано Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 / Наук. б-ка Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого; уклад. О. І. Самофал. Харків, 2017. URL: <http://library.nlu.edu.ua/biblioteka/sait/nauka/gost/spisok-DSTU.pdf> (дата звернення: 27.09.2024).